

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 39.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ЧЕСТИТАМ.

(Наставак.)

Софка. Ја се не зовем Софи, него се зовем Софка!

Берберин. Пфуј, Софка!.. То је тако просто!.. Ал' све једно, за кога је и добро је! Ја на пример, ја се зовем Јоаким Сапун!.. Ха, шта велиш?

Софка. Није баш ни то најлепше име.

Берберин. То ти не разумеш, као што не разумеш значај мога берберског положаја. Ми бербери, борбирери, брице, има ли што лепше на овоме свету? (Пева.)

Бербери су први људи
То је стара ствар,
То не може сваки бити
За то треба дар!

Министар је моћан, силян,
Шалити се није, —
Берберин га за нос вуче,
То јест, кад га брије!

Кад се жена горонади
У глави јој прв,
Муж јој шаље по бербера
Да јој пушта крв!

Заман глумац и глумица
Улогу штудира,
Не може је представљати
Док се не фризира!

Па и влада берберине
За народни клуб,
Све му оће да извуче
Најоштрији зуб!

За то вам и опет кажем
То је стара ствар,
Не мож' сваки брица бити,
За то треба дар!

Но шта велиш? Није ли тако, драга моја Софи? Ти ћутиш, каменита стено, и ништа не велиш, а ја велим, да се то иде даље. Драга Софи, кажи господину своме, да ћу кроз по сахата опет доћи, да га то јест обријем. А сада збогом, — ал' не, још имам ову билету да оставим... Само да ми је мало папира, да је увијем... (Опази на земљи писмо.) Ха, ево папира! (Увије билету.) А билету ће мо овде оставити на столу. Тако! А сад драга Софи збогом остај! До виђења кроз по сахата. (Загрли је и оде.)

ПРИЗОР VI.

Софка за тим Мара.

Софка. Је л' ко видио таког безобразника! Загрлио ме, као да сам ја његова жена!.. Ја његова жена! Шта би свет рекао? Да питају: „Ко је талена женица?“ — „То је једна мајсторица!“ — „Каква мајсторица?“ — „Берберка!“ — „Штета,“ рекли би, „приличила би и за бароницу.“

Мара (утрчи и баци се на столицу.) Не могу, — не могу да га оставим! Била сам на по пута, па се опет вратим, опет пођем, опет се вратим. Ко ме је видио, држао је да сам полудила. Сама се на себе љутим, што сам тако добра, што волим тога лолу, тога безрију, што га ево ни сада још нема!

Софка (за себе). Сирота госпоња, са свим је изван себе!

(Наставиће се.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

СЛИКА ИЗ ЖИВОТА У 5 РАЗДЕЛА, С ПЕВАЊЕМ, НАПИСАО КОСТА ТРИФКОВИЋ.

(Наставак.)

Доситија не гони у манастир осећање индолентне побожности, него жеља за науком, за истином, — и његов друг у капамаџијској радионици, Никола, ваља само претом да покаже на пут, који води томе знању, тој истини, и то је доста, да млади филозоф заборави на све добре речи његовог бабе и похита на извор знања. Што је то знање у души димитријевој још замазано мистиком; што су њему научењаци — пустињаци — Богом изабрани угодници, који се у награду „расветљују“, то је атрибут савременог спиритуализма тадањег, — али што младић сам осећа у себи снаге да постане један од „расветљених“ и што се том снагом самоопредељајно уздиже над свакидашњим моралом његова сталеза и савлађује све противпредставке што се његовој души мораћаху наметати из тога морала, — то је чин његове душевне индивидуалности, који младића карактерише онако, како га гледамо у зрелости — као самостално, само од својих властитих убеђења зависно створење, — то је тип доситијева карактера. А сад хајдмо да видимо у колико је делање димитријево саобразно његовоме карактеру.

Радионица капамаџијска, у којој се збива прва радња, пуна је руку и веселости. У њу ступи Димитрије са својим поочимом и с једним малим пртљагом у руци и гледа готово устрашено на радничке справе, које ће за мало да оживе у његовој руци. Баба Никола нуди свога доброг посинка за шегрта, хвалећи мајстору његову писмену знаственост, али ипак не може му се, а да не примети, како би боље било да вредни Димитрије није читао толико много. Добри старац има право, јер то што је Димитрије читао, беше оно исто, на које се касније Доситије с толиким правом пожалио, али како му драго, он је читао, читао је сувише

да би могао бити добар „шегрт“ а премало, да би се могао упоредити са јунацима свештене историје оне доктрине, која је за толико векова профанима пунила главу а „избранима“ — цепове. Није чудо што манастирска наученост импонује науком и неискусном младићу, кад ван манастирске међе и не беше никакве научености, која би била приступачна младићу сиромашног сталеза. Отуд у Димитрију манастир врхунац жеље, а знање духовно, човечије савршенство, и ако сирото српче из свију манастирских књига још није научило да има ту нека Фрушка гора, у којој живе Срби и хране задужбине својих прадедова. Ту лежицу из географије своје постојбине ваља несуђени шегрт да чује од свога старијег другара Нике Путина, који, у жељи да добије друга за бегство, распири у души младићевој жељу, коју су савети поочимови брижљиво запрећали. Знамо већ да то не беше одвећ мучно постигнути и за то гледамо где младићи на крају прве радње бегāju са заната. Али нам ваља рећи да одмах у почетку друге радње онажамо да су мотиви бегства по све различити код оба младића. Нику не вуче у манастир то што Димитрија; он мери калуђерски живот реалистичким оком и тражи у њему мало рада а много удобности. Како је тај шегрт дошао до тога погледа, не казује нам писац, али у другој радњи видимо чисто, да Ника има право ако то тражи у манастиру, и слутимо већ да ће ту више наћи но Доситије. Јер у другој радњи захватио је писац у пун живот и празне флаше, или да речемо правије, у празан живот и пуне флаше преподобне браће. Пред нама је све братство около белог, навек пуног стола манастирског; од свију судова чаше се по највише мичу, јер је баш некако отац игуман добре воље, и хоће да чује „житије“ оца Антонија, али не онога светог, што је умрло као проповедник, него овога што у кругу братије крај трпезе сваки час кваси своје грло ваљда за то, што му је животопис тако гора.

(Наставиће се.)

И Ш Т И Њ Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Потурица.“) једна од познатих позоришних игара наших од И. Кукуљевића Сакциноског, приказивана је у недељу 5 марта на нашој позорници.

Писац је тражио градиво за своје драматско дело у садањој историји народа нашег у Херцеговини, а та је садања историја начичкана сликама османског насиља. Једну такву слику насиља гледамо у потурици, гледамо је с тугом у срцу, за то, што је њезин творац Словенин по пореклу. Славољубиви потурица Селим Надовић надмашио је у недељима своје османске учитеље; у њему се појављује Османлија у оплемењеном виду: и он је вук и лисица, али у глаткој змијиној коњузи, па чак и та коњуза углачана је западним фирнисом. — Селим није Турчин, он је — потурица, дакле провербијално гори од Турчина. — Цела се радња у овом делу обрће око једне омице, којој је Селим покретач, али ми би се огрешили кад би тенденцију дела потражили само у тој средовечној швалерији. Цел је делу та, да пробуди нашу срчбу против Словена, који се из голог славољубља, као Селим, дају за оруђе душманима словенства, а у другој линији да укори наш међусобни племенски раздор, којим су се душмани наши свакад умели да користе, и ту је цел своју писац тако еклатантно постигао, да ћемо му радо превидети техничке недостатке у делу. Писац гледа на позорнице за општесловенску ствар као државник и као правник; у његовој омици има злочин и субјективна и објективна момента, али нема — драмска; по то све радо превиђамо зарад чисто народне тенденције његовог дела. Мисао народности стављена је у делу поврх свега. Што је вредно у тој драми, то је верност карактера. Писац је у делу вешто обележио све добре и зле црте нашег народа у оним странама; он не притајива врлине, које се у Влатку најјејачије истичу, нити штеди пороке, па били они углађени, као што су у „сарајлији“ Стојану, или сурови, као што их видимо у његовој жени Смиљи. За ту искреност морамо бити писцу захвални. Већу ће нам корист донети отворен укор, ако га заслужујемо, него тенденциозно повлађивање нашим слабостима. Г. Кукуљевић дао је у својој драми народу „оно, што му треба, а не оно што га хвали.“

С представом такође можемо бити задовољни. Брани (Селим) добро је извео моменте славољубља и страха, али у страстима волео би видети живљи колорит. Недељковић приказао је Влатка на наше пуно задовољство и ми му не можемо одрећи лепу глумачку снагу у херојичким улогама. И Зорић се ово вече одликовао у улози Мијата својом пластичном игром. Ле-

сковића препоручује правилно кретање на позорници и он ће за цело наћи признања у публици док се навикне правилнијем говору. У улози Смаилагае показао је лепу студију. Соколовић је такође добро схватио разбојнички карактер мусијин и знао је живо да га изведе. Станчић, Лукић и Пешић напредују очевидно; с таквим подмлатком можемо бити задовољни. Нашег Хаџија сажаљевамо што је као Радован имао у Живковићу тако рђавог друга.

А женско особље? Кад узмемо у обзир с каквом маленом спремом ступају наше женске на позорницу, то им морамо признати велику марљивост у студији појединих улога.

Ко је гледао Маринковићку лане, па је гледа данас на позорници, тај ће је тешко познати, толико је коракнула напред у глумачкој вештини. Улога Бојане, у којој се на измене појављује највиност и херојизам, може се уврстити у тешке улоге женске, па ипак не би знали шта да замеримо маринковићкиној игри. Само би желели, да сад обрати пажњу на говор, на главно оруђе глумачко. У декламацији као и у песми не сме се одахнути повољи него по пропису. То прекидање без реда поквари лако смисао говора а свакако шкоди игри. Такође ваља пазити да глас не усахне у последњој речи става, јер то смета разумљивости говора. Прост говор, читање, декламација: свако има свој особени нагласак. — И М. Савићевој желели би преиначити говор, који је њојин у улози Маргите очевидно сметао. То неукање прави неки размажен говор, а Срикиње као што је Маргита пису размажене. Ово нам се види и код другог млађег женског особља нашег једна рђава навика, коју би ваљало студијом поправити. Наше женске су већином алтистке, а говоре највишим сопраном; високи сопран је у грлу алта неприродно цикутање, које вређа наш слух. Ми светујемо наше глумице, да одбаце тај говор на позорници, јер знамо да ван позорнице говоре правилније и лепше. Недељковићка је лепо одиграла Смиљу, ако се иначе може лепо одиграти такав ружан карактер. I.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

(Нове књиге). Сад баш изађе и у трговини Стеве Ратковића у Новоме Саду може се добити нова књига: Јавно писмо српским регентима и њиховим министрима у име омладине српско-босанске А. У Новоме Саду, српска народна задружна штампарија. На малој 8-ни. 28. стр. 1. л. Стоји 10 н. а. вр. или 1 грош.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 39.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 12 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

К Р С Т И К Р У Н А.

или

КРУНИСАЊЕ СТЕВАНА НЕМАЊЕ КРАЉА СРПСКОГ.

СЛИКА ИЗ ПРОШЛОСТИ СРПСКЕ У 4 РАЗДЕЛА, С ПЕСМАМА И С ВОЈНИЧКИМ ИГРАМА, ОД ДРА ЈОВАНА СУБОТИЋА, МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

О С О Б Е :

Стеван I. краљ срп.	} синови немањини	Зорић.	} Први Други	калуђер савин . . .	Соколовић.	
Сава, архиепископ		Лукић.		Брани.	Бунић.
Вукан, вел. жупан		Недељковић		Војник вуканов	Рашкић.	
Андрија II. краљ мађарски .		Пешић.	Пролог	Л. Хаџићева.		
Војсковођа маџ. краља Андрије		Лесковић.	Стегоноша српски	Станчић.		
Лечниче маџар. краља Андрије		Станчић.	Дворски велики оружник . . .	Суботић.		
Први	} часник вуканов . . .	Суботић.	Дворски велики постељник . .	Хаџић.		
Други		Живковић.	Дворски велики канцелар . .	Пешић.		
Трећи		Бунић.	Дворски велики судач . . .	Рашкић.		
Први	} часник краља маџар. .	Хаџић.				
Други						

Више часника и војника вуканових, пратња краља мађарског, два херолда, двоје мушких, двоје женских, четири одрасле женске, четири одрасла мушка, народ. — Време: око г. 1215. — Место: Приштина.

О С О Б Е У С Л И К А М А :

1. Воислав, краљ српски.	9. Краљ Владимир, унук краља Михаила.
2. Краљ Гоислав, први син воислављев.	10. Краљ Ђорђе, син краља Водина.
3. Краљица мати му.	11. Краљица Јагинта, мати краља Ђорђа.
4. Краљ Михаило, други син воислављев.	12. Краљ Грубеша, први унук краља Радосл.
5. Краљ Радослав, трећи син воислављев.	13. Краљ Градина, други унук краља Радосл.
6. Краљ Бодин, први син краља Михаила.	14. Краљ Радослав, други син краља Градише
7. Краљ Доброслав, други син истога.	15. Дух Немање, оца краља Стевана, Саве и Вукана.
8. Краљ Кочапар, син краља Радослава.	

У уторак 14 марта у славу стогодишњег дана прве представе у Брауншвајгу: „ЕМИЛИЈА ГАЛОТИЈЕВА.“ Жалосна игра у 5 радања, од Б. Ј. Лесинга, превео Владан Арсенијевић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 САХАТА.